

Dziewulski Władysław

Data urodzenia: 1878

astronom, członek zwykły Towarzystwa Naukowego w Toruniu w l. 1946–1962.

Urodził się w Warszawie w rodzinie inteligenckiej, Klemensa Eugeniusza fizyka i fizjografa oraz Anieli Krause. W 1897 r. ukończył V Gimnazjum Klasyczne w Warszawie i jeszcze w tym roku rozpoczął studia na Wydziale Fizyko-Matematycznym Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, który ukończył ze srebrnym medalem w 1901 r. i uzyskaniem stopnia kandydata nauk fizyko-matematycznych. Po studiach w roku 1901/1902 podjął pracę w Obserwatorium Astronomicznym UW i Obserwatorium Astronomicznym im. Jana Walerego Jędrzejewicza w Warszawie. W l. 1902–1903 i 1907–1908 przebywał w Getyndze na studiach uzupełniających z zakresu astronomii i astrofizyki na tamtejszym uniwersytecie, prowadząc prace badawcze z mechaniki nieba. W l. 1903–1908 zatrudniony jako asystent, a 1909–1916 jako adiunkt w Obserwatorium Astronomicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1906 r. na Wydziale Filozoficznym UJ uzyskał doktorat z zakresu astronomii, a w 1916 r. habilitował się i został docentem astronomii na tej uczelni. We wrześniu 1919 r. przyjął propozycję objęcia stanowiska zastępcy profesora astronomii na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie (USB). W 1920 r. służył jako ochotnik w Wojsku Polskim. W 1920 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a w 1921 r. profesorem zwyczajnym astronomii. W roku akademickim 1921/1922 był dziekanem Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego USB. W roku akademickim 1924/1925 pełnił funkcję rektora, a w l. 1925/1926–1927/1928 i 1929/1930 prorektora USB. Był kuratorem Państwowego Liceum im. Śniadeckich w Wilnie (1938–1939). Do grudnia 1939 r. sprawował funkcję kierownika Katedry Astronomii i Obserwatorium Astronomicznego USB, pozostał na tych stanowiskach również w litewskim Uniwersytecie Wileńskim (do k. września 1940). Okupację spędził w Wilnie, pracując jako nauczyciel matematyki w polskim IX Gimnazjum w Wilnie (1940–1941), a później fizycznie, jako szewc i robotnik

budowlany. Czynnie uczestniczył w tajnym nauczaniu uniwersyteckim, współkierował ośrodkiem tajnego nauczania na poziomie szkoły średniej. Po wojnie ekspatriowany z Wilna przybył wraz z innymi pracownikami USB do Torunia, gdzie podjął się organizacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, którego został prorektorem (1945–1947). Był współorganizatorem Obserwatorium Astronomicznego UMK w Piwnicach pod Toruniem. Od 1946 r. był profesorem zwyczajnym UMK i dyrektorem obserwatorium w Piwnicach. Do 1960 r. pracował na UMK. W 1955 r. został profesorem w Zakładzie Astronomii PAN. W l. 1949–1956 był prezesem TNT w Toruniu. Był członkiem wielu towarzystw, w tym Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie, Polskiej Akademii Umiejętności, Polskiej Akademii Nauk, Polskiego Towarzystwa Astronomicznego oraz towarzystw zagranicznych. W 1961 r. otrzymał tytuł doktora honoris causa UMK. Od 1970 r. jego imię nosi krater na Księżycu i jedna z ulic w Toruniu. Od 1994 r. działa w Toruniu Planetarium im. prof. W. Dziewulskiego. Zmarł w Toruniu. Pochowany na cmentarzu św. Jerzego w Toruniu.

Literatura:

1. Iwaniszewska C., *Władysław Dziewulski (1878–1962), astronom, współorganizator i profesor UMK*, [w:] Toruński słownik biograficzny, t. 1, red. K. Mikulski, Toruń 1998, s. 90–92.
2. *Władysław Dziewulski 1878–1962*, red. C. M. Iwaniszewska, Warszawa 1978.
3. Woszczyk A., *Władysław Dziewulski (1878–1962), astronom, profesor UMK*, [w:] *Toruńscy twórcy nauki i kultury: (1945–1985)*, red. M. Biskup, A. Giziński, Warszawa-Poznań 1989, s. 33–39.

Anna Supruniuk